



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 196/2021-40

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban MBA, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 245/2019 z 29. septembra 2020 a proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 9 Co 140/2018 zo 16. januára 2019 takto

r o z h o d o l :

1. Návrhu na odklad vykonateľnosti uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 245/2019 z 29. septembra 2020 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 9 Co 140/2018 zo 16. januára 2019 **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje obe napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na ďalšie konanie, priznať finančné zadosťučinenie

v sume 10 000 eur. Žiada tiež, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť oboch rozhodnutí všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka mala procesné postavenie žalovanej v konaní o určenie vlastníckeho práva k bytu, ktorý mala nadobudnúť na základe kúpnej zmluvy z 2. apríla 2008. Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom č. k. 31 C 89/2008 z 23. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) žalobe vyhovel a určil, že žalobca je vlastníkom bytu, pretože dospel k záveru, že podvodným konaním v rozsudku uvedených osôb bol žalobca pozbavený svojho vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. Okresný súd konštatoval, že u žalobcu nebola daná ani len vôľa previesť vlastnícke právo k nehnuteľnosti, pretože došlo k falšovaniu jeho notársky overeného podpisu na listinách, na základe ktorých došlo k prevodu vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti. V tomto smere okresný súd poukázal na závery uvedené v rozsudku okresného súdu v trestnej veci sp. zn. 3 T 58/2011, v ktorom bolo ustálené, že došlo k falšovaniu listín a podvodu. Sťažovateľka nemohla nadobudnúť vlastnícke právo, pretože ho nenadobudol ani obžalovaný a odsúdený [REDAKOVANÉ] na základe kúpnej zmluvy z 19. decembra 2007, ktorý následne 23. januára 2008 previedol vlastnícke právo k bytu na právnu predchodkyňu sťažovateľky [REDAKOVANÉ], ktorá uzatvorila kúpnu zmluvu so sťažovateľkou 2. apríla 2008. Z dokazovania tiež vyplynulo, že sťažovateľka pri kúpe predmetnej nehnuteľnosti neskúmala predchádzajúcich vlastníkov, keďže nevidela na to dôvod a tiež skutočnosť, že kúpna cena bola výhodná, nižšia ako ceny bytov v danej lokalite (pozri body 6 až 12 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Pokiaľ sťažovateľka namietala, že účastníkmi konania neboli aj odsúdený [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z dôvodu ich tvrdeného núteného procesného spoločenstva, okresný súd konštatoval, že aj v prípade, že by sa stali účastníkmi napadnutého konania vzhľadom na skutočnosť, že predmetom konania nebolo určenie neplatnosti kúpnych zmlúv, ale určenie vlastníckeho práva, ktoré v čase podania žaloby svedčilo sťažovateľke, by musel vo vzťahu k týmto osobám žalobu zamietnuť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. Pokiaľ ide o postavenie sťažovateľky ako dobromyseľnej nadobúdateľky, o ktorom nemal okresný súd pochybnosť, toto jej postavenie v konkurencii s postavením a poskytovaním ochrany vlastníckeho práva pôvodného vlastníka bolo podstatne oslabené v dôsledku podvodného prevodu vlastníckeho práva, a preto okresný súd považoval za spravodlivé obnoviť pôvodný vlastnícky vzťah, rešpektujúc všeobecnú ideu spravodlivosti.

3. Na základe odvolania sťažovateľky rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom v odvolacom konaní tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, keď sa po skutkovej aj právnej stránke s odvolaním napadnutým rozsudkom stotožnil. V odôvodnení uviedol, že okresný súd sa nedopustil žiadnej vady konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a svojím postupom neporušil ani procesné práva strán sporu (bod 15 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu). Konštatoval, že ochrana, ktorú právny poriadok poskytuje dobromyseľnému nadobúdateľovi, nemá takú intenzitu, aby bránila vlastníkovi nehnuteľnosti uplatňovať svoje vlastnícke právo najmä za situácie, ak k prevodu došlo na základe spáchania trestného činu (bod 21 odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu). V súvislosti s vecnou legitimáciou v spore a nevyriešením všetkých práv a povinností účastníkov na seba nadväzujúcich úkonov krajský súd uviedol, že žalobca nebol v žiadnom právnom vzťahu so sťažovateľkou, preto neprichádza do úvahy ani žiadna reštitučná povinnosť medzi stranami sporu.

4. Proti napadnutému rozsudku krajského soudu stěžovatelka podala dovolanie z důvodu podľa § 420 písm. f) Civilního sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorom namietala, že súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil uplatniť procesné práva, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces z dôvodu arbitrárneho posúdenia pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných a vzájomnej synalagmatickej prepojenosti výroku o priznaní vlastníckeho práva v prospech žalobcu v korelácii so vznikom bezdôvodného obohatenia medzi jednotlivými prevodcami a otázky dobromyseľnosti stěžovatelky. Stěžovatelka zároveň uplatnila aj dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP z dôvodu, že rozhodnutie záviselo od odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho soudu, resp. od otázky, ktorá v praxi dovolacieho soudu nebola riešená.

5. Najvyšší súd dovolanie stěžovatelky odmietol ako procesne neprípustné s odôvodnením, že dovolaním napadnutý rozsudok obsahuje riadne odôvodnenie. Dovolací súd považoval odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského soudu za dostatočné, keď konštatoval, že súdy oboch nižších inštancií popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili. Odvolací súd sa podľa názoru najvyššieho soudu vysporiadal so všetkými podstatnými rozhodujúcimi skutočnosťami a aj námietkami stěžovatelky. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského soudu tak považoval za dostačujúce a právne závery za zodpovedajúce rozhodným skutočnostiam (bod 21 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho soudu). Pokiaľ ide o dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a otázku nalievavého právneho záujmu na určení v kontexte nesprávneho určeného okruhu účastníkov konania (žalobca nežaloval všetkých účastníkov zmluvných prevodov, pozn.), najvyšší súd konštatoval, že stěžovatelka namietala odklon od rozhodnutí súdov Českej republiky, ktorú nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho soudu, a zároveň konštatoval, že nejde o otázku, od ktorej rozhodnutia záviselo rozhodnutie dovolacieho soudu, keďže predmetom konania bolo určenie vlastníckeho práva a medzi žalobcom a žalovanou nedošlo k uzatvoreniu žiadneho právneho úkonu, a tak na strane žalobcu ani k bezdôvodnému obohateniu nedošlo a stěžovatelka nemá nárok na kompenzáciu zo strany žalobcu. Najvyšší súd k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP a otázky, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho soudu riešená, konkrétne stěžovateľkou označená otázka synalagmatickosti záväzku v zmysle analogického postupu podľa § 107 ods. 3 v spojení s § 457 Občianskeho zákonníka, a otázky prelomenia zásady *nemo plus iuris* pri derivatívnom nadobúdaní vlastníckeho práva dobromyseľným nadobúdateľom najvyšší súd uviedol, že predmetom sporu nebolo vrátenie kúpnej ceny, ale určenie vlastníckeho práva, pričom odkázal na závery najvyššieho soudu v obdobnej veci č. k. 3 Cdo 144/2010 z 30. marca 2011, v ktorom najvyšší súd uviedol, že nároky z neplatného právneho úkonu si možno uplatniť v samostatnom konaní (bod 36 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho soudu). K námietke prelomenia zásady *nemo plus iuris* najvyšší súd uviedol, že nastolenú otázku dovolací súd riešil opakovane (body 38 až 41 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho soudu) z čoho vyplýva, že nebol splnený zákonný predpoklad prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vychádzajúc z uvedeného, najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie stěžovatelky je potrebné odmietnuť podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

II. Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v sťažnosti rozsiahlo argumentuje v prospech porušenia svojich práv napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj napadnutým uznesením najvyššieho súdu, pričom považuje závery oboch súdov za arbitrárne a nedostatočné. Svojím obsahom ide o totožnú argumentáciu, ktorú sťažovateľka uplatnila už v priebehu konania pred všeobecnými súdmi. Nad rámec argumentácie zdôrazňuje svoje postavenie dobromyseľnej nadobúdateľky predmetnej nehnuteľnosti, svoju dôveru v zápis v katastri nehnuteľností a tvrdí, že žalobca bol maximálne nedbalý a k ochrane svojho vlastníckeho práva postupoval maximálne nepružne a so značným oneskorením. Zároveň tvrdí, že vo veci konajúce súdy konali pomaly, teda malo dôjsť aj k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je posúdenie, či všeobecné súdy dali dostatočné a ústavnokonformné odpovede na relevantné otázky súvisiace s predmetom sporu, ako aj tam uplatnenú argumentáciu.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom krajského súdu

8. Proti napadnutému rozsudku bola sťažovateľka oprávnená podať dovolanie, čo aj využila. Dovolanie predstavovalo účinný prostriedok, prostredníctvom ktorého najvyšší súd poskytoval ochranu základným právam i právam zaručeným medzinárodnými zmluvami, ktorých porušenie sťažovateľka namieta v ústavnej sťažnosti. Je tak naplnená ústavná podmienka pre aktiváciu princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“), ktorý ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu.

9. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu

10. Ústavný súd v napadnutom uznesení nezistil taký výklad zákonných predpisov rozhodných pre vec samotnú, ktorý by mohol vyvolať účinky nezlučiteľné so základným právom na spravodlivé súdne konanie alebo s jej vlastníckym právom.

11. Sťažnostná argumentácia, ako už bolo konštatované, je v podstatných námietkach identická s dovolacou argumentáciou, na ktorú najvyšší súd poskytol relevantné odpovede. Ústavný súd, vychádzajúc z obsahu odôvodnení rozhodnutí vo veci konajúcich súdov, považuje riešenie a výsledok sporu za spravodlivý, pričom na rozdiel od sťažovateľky považuje odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu v kontexte rozhodných skutočností. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozsudku poskytlo sťažovateľke dostatočné a ústavne konformné odpovede na všetky jej námietky súvisiace s predmetom sporu, preto konštatuje, že najvyšší súd

dospel k ústavne udržateľnému záveru o neexistencii uplatneného dôvodu prípustnosti dovolania. Pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania sťažovateľky podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP a sťažovateľkou identifikované otázky v súvislosti s nesprávnym právnym posúdením veci, ústavný súd považoval odpovede najvyššieho súdu za dostatočné a rešpektujúce namietané práva sťažovateľky na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie.

12. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že žalobca sa mal domáhať náhrady škody v trestnom konaní namiesto podania žaloby o určenie vlastníckeho práva, ústavný súd uvádza, že z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobca nemal záujem predať svoju nehnuteľnosť. Navyše, žalobca ako dominus litis sám rozhodoval, akú žalobu podá a čoho sa bude domáhať. Za danej situácie je len logické, že uprednostnil to riešenie, že sa bude domáhať svojho vlastníckeho práva a nebude sa domáhať náhrady škody v trestnom konaní od odsúdených, ktorých majetkové pomery nepozná. Vzhľadom na uvedené požiadavku sťažovateľky ústavný súd považoval za tendenčnú a neopodstatnenú.

13. Ústavný súd v súvislosti s námietkou nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení vlastníckeho práva a tomu zodpovedajúcemu okruhu účastníkov konania uvádza, že tvrdenia sťažovateľky, že za daných okolností mali byť účastníkmi konania aj ďalšie osoby, sú nesprávne. Argumentácii sťažovateľky týkajúcej sa okruhu účastníkov by bolo podľa názoru ústavného súdu možné prisvedčiť len v tom prípade, ak by sa žalobca svojou žalobou domáhal určenia neplatnosti právnych úkonov, a nie určenia vlastníckeho práva. V tejto súvislosti je tiež potrebné dodať, že v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe všeobecných súdov, ak by žalobca podal žalobu o určenie neplatnosti na seba nadväzujúcich právnych úkonov zmlúv o prevode vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti, súd by takúto žalobu musel zamietnuť pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, keďže rozsudok by nemohol slúžiť ako podklad pre zmenu vlastníka zapísaného v katastri nehnuteľností. V nadväznosti na uvedené ústavný súd tiež konštatuje, že sťažovateľke nič nebránilo podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia proti predávajúcej [REDAKOVANÉ].

14. Pokiaľ ide o problematiku poskytovania ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi, resp. riešenia v prípade konkurujúceho práva pôvodného vlastníka, ústavný súd, vychádzajúc z okolností posudzovanej veci, konštatuje, že riešenie, ku ktorému dospeli vo veci konajúce súdy, možno považovať za spravodlivé. Je potrebné zdôrazniť, že ochrana dobromyseľnému nadobúdateľovi na úkor vlastníka veci sa aj v zmysle sťažovateľkou citovanej judikatúry môže poskytnúť len výnimočne, pričom ústavný súd konštatuje, že sťažovateľkin prípad takýto postup neodôvodňuje. Nemožno prisvedčiť tvrdeniam sťažovateľky, že žalobca k ochrane svojho vlastníckeho práva pristúpil pomaly, so značným oneskorením. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že žalobca sa o tom, že nie je vlastníkom bytu (z dôvodu trestného činu podvodu), dozvedel 21. januára 2008, keď sa nevedel dostať do svojho bytu (pozri bod 8 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie). Žaloba bola podaná 9. júla 2008, teda podľa názoru ústavného súdu v primeranom časovom horizonte. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že v čase, keď sa žalobca dozvedel o podvode a strate svojho vlastníckeho práva, bola ako vlastník spornej nehnuteľnosti v katastri nehnuteľností vedená [REDAKOVANÉ], pričom sťažovateľka uzavrela s touto osobou kúpnu zmluvu 2. apríla 2008. Vychádzajúc z opísaných rozhodných skutočností, možno uzavrieť, že žalobca v okolnostiach veci postupoval primerane a zodpovedne pri ochrane svojich práv riadneho vlastníka, keď v primeranom čase od okamihu, keď bolo možné od neho spravodlivo

očakávať, podal žalobu, pričom sťažovateľka ako nadobúdateľ nepostupovala pri kúpe nehnuteľnosti dostatočne obozretne, keď v kontexte výhodnej kúpnej ceny nepovažovala za potrebné skúmať, kto a ako dlho bol vlastníkom kupovanej nehnuteľnosti. Samotná skutočnosť, že žalobca bol pozbavený svojho vlastníckeho práva v dôsledku trestného činu, sama osebe vylučuje možnosť poskytnutia ochrany dobromyseľnému nadobúdateľovi.

15. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Uvedený záver o neopodstatnenosti sťažnosti platí aj pre namietané porušenie práv hmotnej povahy (vlastniť majetok, ochrany vlastníctva), ako aj pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ochrany svojich majetkových práv sa sťažovateľka mohla domáhať v inom konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia, nie však v napadnutom konaní, kde vo veci konajúce súdy v súlade s právom na spravodlivý proces poskytli ochranu silnejšiemu vlastníckemu právu žalobcu v konkurencii s majetkovými právami sťažovateľky. Pokiaľ ide o namietané právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ústavný súd konštantne a dlhodobo judikuje, že v súlade s účelom tohto práva je možné úspešne domáhať sa ochrany tohto práva len do času trvania právnej neistoty. Je nepochybné, že sťažovateľka sa ochrany tohto práva domáhala v čase, keď už jej právna neistota bola odstránená. V dôsledku konštatovania zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

17. Ústavný súd napokon rozhodol aj o návrhu na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu tak, že mu nevyhovel. Dôvodom je v prvom rade samotné odmietnutie sťažnosti sťažovateľky v celom rozsahu v rámci jej predbežného prerokovania, ako aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu skutočnosť, že aj v prípade vyhovenia návrhu by odloženie vykonateľnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nemalo vplyv na právoplatnosť a vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, čím by sa nedosiahol zamýšľaný cieľ sledovaný sťažovateľkou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Peter Molnár
predseda senátu